

The Relationship Between Social Media Use to Social Anxiety and Risky Behaviors in Adolescents

Berkan DUMAN, Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID ID: 0000-0002-9032-6340
Şule BAŞTEMUR, Ordu Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0003-3940-0565

Abstract

With the internet's growing influence in our lives in the current century, it is known that the number of social networking applications and the time people spend on these applications have increased. However, excessive Internet use is proven to have detrimental consequences for people, including social, psychological, and developmental issues. Social media addiction, which is defined as spending an excessive amount of time on online social media platforms for purposes other than those for which they were designed, is one of the most common problems impacting youth. Social media addiction affects adolescents' communication with their social environment.. Social media addiction, which affects adolescents' behavior patterns as well as their communication with their environment, causes adolescents to face negative experiences. This study focused on the connections between social anxiety, levels of social media addiction, and risky behaviors displayed by high school students during adolescence. A relational survey model was used in the study. "Social Anxiety Scale for Children and Adolescents", "Social Media Addiction Scale for Adolescents", and "Risky Behaviors Scale for Adolescents" were used in the study, which collected data from 664 secondary school students in Eyyübiye district of Şanlıurfa. Quantitative data analyses were used in the study, and normality tests were performed using Pearson correlation and Hayes' Process Macro analysis. In line with the analysis, it was determined that the relationships between adolescents' social phobia, social media addiction levels, and the risky behaviors they exhibit were significant. As a result, it was found that adolescents' social media addictions affect their social phobias and risky behaviors at a 5% level. Additionally, it was determined that adolescents' risky behaviors and social phobias had a 5% influence level on their addiction to social media. Discussion of the study's findings and recommendations for further research are provided in the discussion section.

Keywords: Adolescent, Risky Behavior, Social Phobia, Social Media Addiction, Mediating Role.

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 24, No 3, 2023
pp. 1698-1714
[DOI](#)
10.17679/inuefd.1312693

[Article Type](#)
Research Article

[Received](#)
10.06.2023

[Accepted](#)
24.12.2023

Suggested Citation

Duman, B. & Baştemur, Ş. (2023). Ergenlerde Sosyal Medya Kullanımı, Sosyal Kaygı ve Riskli Davranışlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 24(3), 1698-1714. DOI: 10.17679/inuefd.1312693

This article is derived from his master's thesis accepted by Ordu University Institute of Social Sciences in March 2022

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The transitional period between childhood and adulthood is known as adolescence, which is derived from the Latin word "adolescere," which means "growth." (Ercan, 2005). Adolescence, which usually covers the period between the ages of 12-23, is a period in which the individual changes biologically, emotionally, socially, and morally (Gander and Gardiner, 2001). This is a life stage in which the individual matures in every aspect and the formation of identity is largely completed.

Adolescents may face various individual or social problems during these stages of change and development. Addiction to social media, one of the issues facing teenagers today, has a significant impact on their social, emotional, and biological development. The mediating role of adolescents' social media addiction levels toward social phobia and risky behaviors was examined in the study

Purpose

This study was conducted to find answers to the following three questions:

- 1) Is there a significant relationship between social media addiction and social phobia levels of adolescents?
- 2) Is there a significant relationship between the risky behaviors exhibited by adolescents and their social phobia levels?
- 3) What is the mediating role of social media addiction in the relationship between adolescents' risky behaviors and social phobia levels?

Method

The relational survey model was used in this study to examine the relationship between students' social media use, social anxiety levels, and risky behaviour. A relational survey model is a model used to determine the relationship between at least two variables and the strength of that relationship (Karasar, 2011). In the correlational survey model, significant situations and the predictive power between variables are revealed (Fraenkel vd., 2012). In the study conducted using this model, the relationship between adolescents' social media use, their risky behaviours, and social phobia levels and the mediating role of adolescents' social media addiction in the effect of social phobia on the risky behaviours they exhibit were examined. The population of the study includes all adolescent students studying in high schools. The pupils enrolled in secondary education facilities connected to the Ministry of National Education in the Eyyübiye district of Şanlıurfa were chosen as the study's sample group using a practical sampling technique.

Findings

In the study, it was discovered that there was a weak correlation between adolescents' degrees of social phobia and their addiction to social media. According to the study, there is a weak but positive correlation between adolescents' risky actions and their levels of social anxiety. Addiction to social media and risky behaviours among adolescents were found to be positively and weakly correlated. According to the study, there is a considerable link between adolescents' levels of social phobia and their addiction to social media. In the study, it was

determined that adolescents' social media addiction played a mediating role between the risky behaviours they exhibited and their social phobia levels. The relationship in question was found to be at a general level.

Discussion & Conclusion

According to the study, there was a substantial correlation between social phobia levels and social media addiction levels by controlling the scores of adolescents regarding their previous self-harm behaviours (suicide attempts). The literature contains numerous studies that support this finding. One of these studies is the study by Bacow and other researchers (2009), which examined the relationship between adolescents' social phobia levels and the duration of social media use. In this study, adolescents with high levels of social phobia were found to have low social media use. Crone and Dahl (2012) examined the relationships between adolescents' social phobia levels, social media addiction levels, loneliness, and happiness and found that adolescents' social media addiction levels and social phobia levels were negatively correlated.

It was concluded that there was a significant relationship between the levels of risky behaviours exhibited by adolescents and their social phobia levels. This study, in which Beck and other researchers (1985) found that negative thoughts about the mood of individuals with social phobia affect their perspective on life and that these individuals exhibit behavioural patterns that are considered inappropriate by themselves, supports the result of this study.

It was also found that social phobia, social media addiction, and risky behaviours exhibited by adolescents were significantly related to each other. In addition to this result, it was found that adolescents' social media addiction plays a mediating role in the relationship between their social phobia levels and the risky behaviours they exhibit. One of the studies supporting this result in the literature is the study conducted by Echeburua and Corral (2010), in which the link between adolescents' social media addiction and risky behaviours exhibited and variables associated with social phobias such as adolescents' inability to establish healthy social relationships and inadequacies in communication skills, was determined.

Ergenlerde Sosyal Medya Kullanımı, Sosyal Kaygı ve Riskli Davranışlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Berkan DUMAN, Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID ID: 0000-0002-9032-6340

Şule BAŞTEMUR, Ordu Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0003-3940-0565

Öz

21.yy da internetin hayatımızdaki öneminin artmasıyla birlikte sosyal paylaşım uygulamalarının sayısının ve insanların uygulamalarda geçirdikleri sürenin arttığı bilinmektedir. Bununla birlikte internetin aşırı kullanımına bağlı olarak bireylerde gelişimsel, psikolojik ve sosyal sorunlar gibi olumsuz durumların ortaya çıktığı görülmektedir. İnternet tabanlı sosyal medya platformlarında amacına yönelik olarak geçirilmeyen aşırı süre olarak karşımıza çıkan sosyal medya bağımlılığı, ergenlerin en sık karşı karşıya kaldığı sorunlardan biridir. Sosyal medya bağımlılığı ergenlerin sosyal çevreleriyle kurdukları iletişimi etkilemektedir. Ergenlerin çevresiyle kurdukları iletişimin yanında sergiledikleri davranış örüntülerini de etkileyen sosyal medya bağımlılığı, ergenlerin olumsuz deneyimlerle karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır. Bu çalışmada, ergenlik dönemindeki ortaöğretim öğrencilerinin sosyal kaygı, sosyal medya bağımlılığı düzeyleri ve sergiledikleri riskli davranışlar arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Şanlıurfa Eyyübiye ilçesindeki 664 ortaöğretim öğrencisinden veri toplanan çalışmada "Çocuk ve Ergenlerde Sosyal Kaygı Ölçeği", "Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği" ve "Ergenler İçin Riskli Davranışlar Ölçeği"nden faydalanılmıştır. Nicel veri analizlerinden yararlanılan çalışmada Pearson korelasyon analizi ile değişkenler arası ilişkiler, Hayes'in Process Macro analizleri ile normallik testi incelenmiştir. Yapılan analizler doğrultusunda ergenlerin sosyal kaygı, sosyal medya bağımlılığı düzeyleri ve sergiledikleri riskli davranışlar arasındaki ilişkilerin anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak ergenlerin sosyal medya bağımlılıklarının, sosyal kaygılarını ve sergiledikleri riskli davranışları %5 düzeyinde etkilediği tespit edilmiştir. Bu duruma ek olarak ergenlerin sosyal kaygılarının ve sergiledikleri riskli davranışların, sosyal medya bağımlılıklarını anlamlı olarak etkilediği ve etkileme düzeyinin %5 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın elde edilen sonuçları tartışma bölümünde ele alınarak çalışmaya yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ergen, Riskli Davranış, Sosyal Kaygı, Sosyal Medya Bağımlılığı, Aracılık Rolü.

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 24, Sayı 3, 2023
ss. 1698-1714

DOI
10.17679/inuefd.1312693

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
10.06.2023

Kabul Tarihi
24.12.2023

Önerilen Atıf

Duman, B. & Baştemur, Ş. (2023). Ergenlerde Sosyal Medya Kullanımı, Sosyal Kaygı ve Riskli Davranışlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 24(3), 1698-1714. DOI: 10.17679/inuefd.1312693
This article is derived from his master's thesis accepted by Ordu University Institute of Social Sciences in March 2022

Ergenlerde Sosyal Medya Kullanımı, Sosyal Kaygı ve Riskli Davranışlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Büyüme anlamına gelen ve bireyin çocukluk ve yetişkinlik çağları arasındaki yaşam dönemi olarak tanımlanan ergenlik (Ercan, 2005), genellikle 12 ila 23 yaş arasındaki bireylerin biyolojik, ruhsal, cinsel ve ahlaki açıdan gelişim ve değişim gösterdikleri bir yaşam dönemidir (Gander ve Gardiner, 2001). Bu dönemde ergenler öz yetenek ve değerlerini keşfederek kimliklerini oluşturabilir ya da tutarsız kimlik geliştirerek bazı diğer sorunları da deneyimleyebilir (Lindzey vd., 1988; Seifert ve Hoffnung, 1991). Teknolojinin gelişmesine paralel olarak bu deneyimleme süreci gerçek hayata ek olarak sanal dünyada da deneyimlemeye evrilmiştir. Günümüzün teknoloji seven kültüründe, gençlerin fırsatları kaçırmamak, güncel kalmak ve bağlantı kurmak için çevrimiçi sosyal ağlara katılmaları gerektiğine dair doğal bir anlayış veya gereksinim de bulunmaktadır (Kuss ve Griffiths, 2015). Ancak sosyal ağların gereğinden fazla kullanılması da diğer bazı sorunları ortaya çıkarabilir. Örneğin, ergenlerin sosyal medya sitelerini kullandıklarındaki artış zaman içinde bireylerde bağımlılık geliştirebilmektedir. Bu durum ise ilerleyen süreçte madde kullanımı, içselleştirme sorunları, akademik performansın azalması gibi diğer sorunlara neden olabilmektedir (Andreassen, 2015; Tsitsika vd., 2014).

Sosyal medya bağımlılığı genel olarak incelendiğinde, sosyal medya platformlarının gereğinden fazla kullanılması, zaman geçtikçe sosyal medya kullanımı için oluşan isteğin artması, aşırı kullanılmasına dayalı olarak ev ve okuldaki bazı faaliyetlerinin ihmal edilmesi, bireylerin sosyal medyadaki geçirdikleri süreyi azaltması durumunda bilişsel ve fiziksel anlamda problemler yaşama, bireylerin sosyal çevresindeki kişilerle kurdukları sosyal ilişkilerine sosyal medya kullanımının zarar vermesi ve sosyal medya platformlarının istenmeyen duygu ve düşüncelerden kaçınılması için kullanılması olarak tanımlanmaktadır (Griffiths vd., 2014; Griffiths vd., 2016). Günümüzde hem internet olanaklarının kolay ulaşılabilir olması hem de sosyal medya platformlarının özelliklerinin gelişmesi özellikle ergen bireylerin başta sosyal, duygusal ve bilişsel olmak üzere pek çok yönden gelişimlerine etki edebilecek noktaya gelmiştir (Kittinger vd., 2012). Özellikle sanal dünyada edinilen olumsuz deneyimler bireylerin yüz yüze sosyal etkileşimlerinde çeşitli problemler yaşamalarına neden olabilmektedir (Bakken vd., 2009). Bu durum ergenlerin sosyal çevrede deneyimleyecekleri durumları sanal dünyada deneyimlemelerine neden olmaktadır. Sosyal medyada edinilen olumsuz öğrenmelerin yüz yüze sosyal çevrede uygulanması bireylerin tüm çevresi ile uyumsuzluk yaşamasına ve bu çevreden soyutlanmasına neden olmaktadır (Ektiricioğlu vd., 2020). Bu da uzun vadede ergenlerin yüz yüze sosyal etkileşim kurdukları çevredeki kişilerle olan etkileşimlerini olumsuz yönde etkiler (Griffiths vd., 2016).

Her ne kadar sosyal medya bağımlılığının sosyal ilişkiler üzerinde zarar verici sonuçları olduğuna yönelik literatür bulunsu da (Griffiths vd., 2016; Nielsen, 2008), bu konuda yürütülen araştırmalar sosyal kaygının sosyal medya bağımlılığı riskini de artırabileceğini belirtmektedir. Bu araştırmalar sosyal kaygının sosyal ağlara daha fazla bağımlı olmaya neden olabileceği gibi sosyal kaygının bir alt faktörü olan sosyal kaçınmanın sosyal ağ bağımlılığı eğilimi üzerinde doğrudan ve olumlu bir etkisi olduğunu da ortaya koymaktadır (Lee vd., 2017; Wegmann vd., 2015). Nitekim teorik modeller de sosyal ağlara yönelik bağımlılıkların sosyal kaygı gibi faktörler tarafından desteklenebileceğini öne sürmektedir (Andreassen, 2015). Gerçek hayatta herhangi bir tehdit yaşama olasılıklarında sıkıntı yaşayan sosyal kaygılı bireyler sosyal medyaya yönelerek kendilerini daha rahat hissedebilirler çünkü sosyal ağlarda daha az negatif değerlendirilme korkusu yaşarlar

(Yen vd., 2012). Bu da daha fazla kullanmalarına ve sonunda da daha kolay bağımlı hale gelmelerine neden olabilir (Monacis vd., 2017).

Sosyal medyaya bağımlı hale gelmek ya da sosyal medya kullanımında bir aşırılığın olması ergenlerin riskli davranışlara yönelik olumlu tutumlarını arttırıcı bir etki yapabildiği gibi bu davranışların normal olduğuna ve başkaları tarafından da arzu edilebileceğine yönelik bir algı da geliştirebilirler. Bu da ergenlerin yüksek statüdeki bireylerin sosyal normlarını taklit etmek, onlara uymak, onlardan sosyal destek almak ve olumlu bir sosyal kimlik geliştirmek için hem çevrimiçi hem de çevrimdışı riskli davranışlara girişeceği şeklinde değerlendirilmektedir (Vannucci vd., 2020). Nitekim “süper akran” teorisine göre (Strasburger, 2007), medya, riskli davranışlarda bulunmaları için ergenler üzerinde özellikle derin bir etki yaparak ve aşırı baskı uygulayarak bir “süper akran” görevi görür. Ergen gerçekleştirdiği bir riskli davranış sonucu örneğin, alkol alırken çekilen bir fotoğraf, diğer fotoğraflardan daha fazla beğeni ya da yorum alabilir, bu da ergende sosyal medyanın ölçülebilir bir akran desteği sağladığını ve davranışın doğru olduğunu düşünmesine neden olabilir (Sherman vd., 2016). Özellikle ergen tarafından heyecan verici bulunan ya da zevkli olarak değerlendirilen riskli davranışlar böylece ergen tarafından meşru bir hareket olarak tanımlanabilir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı ergenlerde sosyal kaygı ile riskli davranışlar arasındaki ilişkide sosyal medya bağımlılığının aracı rolünün incelenmesidir. Ergenlerde sosyal medya kullanımını, riskli davranışları ya da sosyal kaygıyı farklı değişkenlerle inceleyen ve giderek artan bir literatür bulunmaktadır. Ancak bu üç değişkeni bir arada inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır. Özellikle sosyal kaygı ile riskli davranışlar arasındaki ilişkiyi çalışmamız bu çalışmanın özgün yönlerinden biridir. Nitekim özellikle ergenlik döneminde başlayan sosyal kaygı ileriki dönemde bir riskli davranış olan madde kullanım bozukluğuna zemin hazırlayabilmektedir (Riger vd., 1998). Sosyal medyanın da günümüzde ergenler tarafından en sık sosyalleşilen yer olması, bu iki değişken arasındaki aracı rolün incelenmesini gerektirmiştir. Bu sebeple bu çalışmada riskli davranışlar gösteren ergenlerle çalışılırken sosyal kaygı ve sosyal medya değişkenlerinin de göz önünde bulundurulması gerektiğine odaklanılmaktadır. Bu değişkenlerin birbiriyle ilişkisi de riskli davranışları olan ergenlerle çalışan ruh sağlığı uzmanlarına ergenlerin davranış örüntüleri hakkında daha fazla bilgi edinmelerini sağlayabilir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki hipotezleri test etmeye yönelik çalışmalar yapılmıştır:

H1: Ergenlerde sosyal kaygı düzeyleriyle sosyal medya bağımlılığı arasında (önceki intihar girişimleri kontrol edildiğinde) anlamlı bir ilişki vardır. Bir başka deyişle, sosyal kaygı düzeyi yüksek olan ergenlerin sosyal medya bağımlılığı puanlarının da yüksek olması beklenmektedir.

H2: Ergenlerde sosyal kaygı düzeyleriyle riskli davranışlar arasında (önceki intihar girişimleri kontrol edildiğinde) anlamlı bir ilişki vardır. Bir başka deyişle, sosyal kaygı düzeyi yüksek olan ergenlerin riskli davranış puanlarının da yüksek olması beklenmektedir.

H3: Ergenlerde sosyal kaygı düzeyleriyle riskli davranışlar arasındaki ilişkide (önceki intihar girişimleri kontrol edildiğinde) sosyal medya bağımlılığının aracı rolü vardır. Bir başka deyişle, sosyal kaygı düzeyi yüksek olan ergenlerde sosyal medya bağımlılığı puanlarının ve buna bağlı olarak da riskli davranış puanlarının yüksek olması beklenmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, lise dönemindeki ergenler arasında sosyal medya kullanımının sosyal kaygı ve riskli davranışlarla ilişkisini belirlemek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. En az iki değişken arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkinin gücünü belirlemek için kullanılan modele ilişkisel tarama modeli denilmektedir (Karasar, 2011). İlişkisel tarama modelinde anlamlı durumlar ve değişkenler arasındaki yordama gücü ortaya çıkarılmaktadır (Fraenkel vd., 2012). Bu model kullanılarak gerçekleştirilen araştırmada ergenlerin sosyal medya kullanımı, sergiledikleri riskli davranışları ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişki ve ergenlerde sosyal kaygının sergiledikleri riskli davranışlar üzerindeki etkisinde ergenlerin sosyal medya bağımlılığının aracılık rolü incelenmiştir.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni, liselerde eğitim gören tüm ergen öğrencileri kapsamaktadır. Araştırmanın örneklem grubu ise Şanlıurfa'nın Eyyübiye ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrenciler arasından uygun örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmacının ulaşılması en kolay örneklem grubundan çalışmasını yürüttüğü bu yöntemde toplam 738 lise öğrencisinden veri toplanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Yanıt verirken yanlış cevap verdiği tespit edilen öğrencilerin (anket sorularının hepsine tamamen katılıyorum ya da tamamen katılmıyorum gibi verilen) cevapları çıkarılmıştır. Kalan anketler ile analizlere devam edilmiştir ve geriye kalan anket sayısı 664 olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyodemografik bilgileri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Öğrencilerin Sosyodemografik Değişkenlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler	Kategori	N	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	276	41.6
	Erkek	388	58.4
Sınıf Düzeyi	9. Sınıf	160	24.1
	10. Sınıf	296	44.6
	11. Sınıf	159	23.9
	12. Sınıf	49	7.4
Kardeş Sayısı	Kardeş yok	18	2.7
	1 Kardeş	66	10.0
	2 kardeş	89	13.4
	3 Kardeş	230	34.6
	4 Kardeş ve üzeri	261	39.3
Sosyoekonomik Düzey	Düşük	202	30.4

	Orta	430	64.8
	Yüksek	32	4.8
Anne-Baba Medeni Durum	Evli	597	89.8
	Boşanmış	33	5.0
	Ayrı Yaşıyor	17	2.6
	Biri vefat etmiş	17	2.6
Baba Eğitim Durumu	Okur-yazar değil	73	11.0
	Okur-yazar	141	21.2
	İlkokul mezunu	193	29.1
	Ortaokul mezunu	162	24.4
	Lise mezunu	70	10.5
	Üniversite mezunu	25	3.8
Anne Eğitim Durumu	Okur-yazar değil	210	31.6
	Okur-yazar	105	15.8
	İlkokul mezunu	201	30.3
	Ortaokul mezunu	103	15.5
	Lise mezunu	36	5.4
	Üniversite mezunu	9	1.4
Zarar Verici Davranış	Evet	144	21.7
	Hayır	520	78.3

Araştırmaya, 14 ile 18 yaşları arasında lisede öğrenim gören 664 kişi katılmıştır. Tabloda çeşitli değişkenler şu şekilde açıklanabilir. Katılımcıların büyük bir kısmı (n=430; %64.8) sosyo ekonomik durumunu orta olarak belirtmiştir. Öğrencilerin büyük oranının anne babası evlidir (n=597; %89.8). Öğrencilerin babalarının ve annelerinin eğitim durumuna bakıldığında eğitim durumlarının genel olarak düşük olduğu görülmektedir. Son olarak araştırmada, öğrencilerin geçmişte kendilerine zarar verici davranışlarının incelenmesi sonucunda, 144 öğrencinin bu tür davranışlarda bulunduğu (%21.7) 520 öğrencinin böyle bir deneyimi olmadığı (%78.3) görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada Kişisel Bilgiler Formu, Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Kısa Formu, ÇAPA Çocuk ve Ergenler İçin Sosyal Fobi Ölçeği (ÇESFÖ), ve Riskli Davranışlar Ölçeği (RDÖ) formları öğrencilere uygulanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacının hazırlamış olduğu kişisel bilgi formu ortaöğretim öğrencilerin cinsiyetlerini, sınıf düzeylerini, kardeş sayılarını, sosyoekonomik düzeylerini, anne ve babalarının medeni durumlarını; eğitim durumlarını, sigara kullanımlarını ve zarar verici davranışlarına yönelik sorular içermektedir.

Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Kısa Formu

Türkçeye Taş (2017) tarafından uyarlanan ölçek Van den ve diğerleri (2016) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek sosyal medya bağımlılığını ölçmeyi amaçlamaktadır. 0-9 arasında puanlanan ölçekte kesme puanı 5'tir. Ölçekte yüksek puan alan bireylerin sosyal medya bağımlılığı yüksek olarak değerlendirilmektedir. Taş (2017) yapılan çalışmalar sonucunda ölçeğin Cronbach Alpha Katsayısı .76 olarak saptanırken bu araştırmada bu katsayı .71 olarak hesaplanmıştır.

ÇAPA Çocuk ve Ergenler İçin Sosyal Fobi Ölçeği (ÇESFÖ)

Bu ölçek Demir (1997) tarafından 5'li Likert tipinde geliştirilmiştir. Okul ikliminde ortaya çıkabilecek sosyal kaygı durumlarının ölçümü amacıyla kullanılan bu ölçek toplam 25 maddeden oluşmaktadır. Olumsuz değerlendirme korkusu ile sosyal kaçınma ve sıkıntı ile ilgili konuları ölçmek amacıyla geliştirilen ölçeğin kesme puanı 76 olarak belirlenmiştir. 76 ve üstü puan alan bireyler sosyal kaygılı olarak değerlendirilmektedir. Demir (1997) tarafından Cronbach Alpha katsayısı .82 olarak saptanmıştır. Araştırmada bu katsayı .85 olarak hesaplanmıştır.

Riskli Davranışlar Ölçeği (RDÖ)

Ölçek, Gençtanırım-Kuru (2010) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek otuz altı maddeli, 5'li likert tipidir. Ölçek, lise öğrencilerinin riskli davranışlarını saptamak amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek altı boyuttan (antisosyal davranışlar, alkol kullanımı, sigara kullanımı, intihar eğilimi, okul terki, beslenme alışkanlıkları) meydana gelmektedir. Ölçeğin belirli bir kesim noktası olmamasına rağmen ölçekten alınan yüksek puanlar yüksek düzey riskli davranışları, düşük puanlar ise düşük düzey riskli davranışlar göstermektedir. Gençtanırım-Kuru (2010) tarafından ölçek için toplam Cronbach Alpha Katsayısı .91 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ise katsayı .89 olarak tespit edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri, nicel veri analiz yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. Ölçeklerden elde edilen veriler normal dağılım göstermektedir bu nedenle doğrusal regresyon analizi, Pearson korelasyon analizi ve Hayes'in Process Macro analizleri kullanılarak aralarındaki ilişkiler tespit edilmiştir. Aracılık etkisi, psikoloji alanındaki araştırmalarda sıkça kullanılan bir yöntemdir ve aracı değişken, neden-sonuç ilişkisinin bir parçası olarak tanımlansa da bağımsız ve bağımlı değişken arasındaki ilişkiyi değil, aracı olan değişkeni inceleyen modellerle çalışır.

Bu araştırma için Ordu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan(02/03/2022 – 2022/22) etik izin alınmıştır.

Bulgular

Betimleyici Bulgular

Araştırmanın değişkenlerini oluşturan ergenlerin sosyal kaygı düzeyleri, sergiledikleri riskli davranışlar ve sosyal medya bağımlılığına ait betimleyici istatistik değerlerine yönelik bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Değişkenlere Yönelik Betimleyici İstatistikler

Değişkenler	n	Min.	Max.	\bar{x}	ss.
Sosyal Kaygı	664	30	125	92.39	19.98
Sosyal Medya Bağımlılığı	664	9	18	12.32	1.85
Riskli Davranışlar	664	54	180	117.56	23.57

Tablo 2 de belirtilen min ve max değerleri göz önünde bulundurulduğunda katılımcıların daha yüksek düzeyde sosyal kaygı, düşük düzeyde sosyal medya bağımlılığı ve orta düzeyde de riskli davranışlar puanı bildirdikleri görülmektedir.

Araştırmanın değişkenlerini oluşturan ergenlerin sosyal kaygı düzeyleri, sergiledikleri riskli davranışlar ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkilerin belirlenmesine yönelik korelasyon bilgileri Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3

Değişkenlere İlişkin Korelasyon Değerleri

Değişkenler	SK	SMB	RD
Sosyal Kaygı	-		
Sosyal Medya Bağımlılığı	-0.01*	-	
Riskli Davranışlar	0.17*	0.06*	-

*: $p=0.01<0.05$ Korelasyon anlamlı

Tablo 3 incelendiğinde ergenlerin sosyal kaygı düzeyleri ile sosyal medya bağımlılıkları arasında negatif yönlü bir ilişki ve bu ilişkinin düzeyinin zayıf olduğu görülmektedir ($r=-0.01$, $p<0.01$). Ergenlerin sergiledikleri riskli davranışlar ile sosyal kaygı düzeyleri arasında pozitif yönlü bir ilişki belirlenmesine rağmen ilişkinin düzeyi düşüktür ($r=0.17$, $p<0.01$). Ergenlerin sergiledikleri riskli davranışlar ile sosyal medya bağımlılığı arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir ve ilişkinin düzeyinin düşük olduğu görülmektedir ($r=0.06$, $p<0.01$). Çalışmanın değişkenleri arasındaki en yüksek korelasyon katsayısının ($r=0.17$) sosyal kaygı ile riskli davranışlar arasında olduğu görülmektedir.

Aracılık Analizleri

Sosyal Kaygının Sosyal Medya Bağımlılığı Üzerindeki Rolü

Tablo 4

Ergenlerin Sosyal Kaygı Düzeyleri ve Sosyal Medya Bağımlılıkları Arasındaki İlişkiye Yönelik Değerler

	Standartlaştırılmamış Katsayı	Standart Hata	t	p
Sabit	1.46	0.04	38.81	0.01
SK → SMB	-0.03	0.01	2.51	0.01

R= 0.01; **R²= 0.001**; F= 6.32; sd1= 1; sd2=662; p=0.01≤0.05

(Bağımlı Değişken: Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği), (Bağımsız Değişkenler: Sosyal Kaygı Ölçeği)

Tablo 4 incelendiğinde ergenlerin sosyal kaygı düzeyleriyle sosyal medya bağımlılıkları arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($F(1,662)=6.32$; $p<0.05$). Bulgular, ergenlerin sosyal kaygı düzeylerinin sosyal medya bağımlılıklarının %0.1'ini açıkladığını göstermektedir. Başka bir ifadeyle, ergenlerin sosyal kaygı düzeyinde meydana gelen her bir birimlik artışın, ergenlerdeki sosyal medya bağımlılıkları üzerinde 0.03 birimlik bir azalmaya neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($\beta=-0.03$). Bu durumda, ergenlerin sosyal kaygı düzeylerindeki artış sosyal medya bağımlılıklarındaki azalışla ilişkilidir.

Sosyal Kaygının Riski Davranışlar Üzerindeki Rolü

Tablo 5

Ergenlerin Sosyal Kaygı Düzeyleri ve Sergiledikleri Riskli Davranışlar Arasındaki İlişkiye Yönelik Değerler

	Standartlaştırılmamış Katsayı	Standart Hata	t	p
Sabit	2.74	0.12	23.14	.01
SK → RD	0.15	0.03	5.19	.01

rR=0.17; **R²=0.03**; F= 20.27; sd1= 1; sd2=662; p=0.01≤0.05

Tablo 5 incelendiğinde ergenler arasında sosyal kaygı düzeyleri ile sergiledikleri riskli davranışlar arasındaki ilişkinin anlamlı ($F(1,662)=20.27$; $p<0.05$) olduğu tespit edilmiştir ve bu ilişkinin ($\beta=0.15$) ergenlerdeki riskli davranışların %3'ünü açıkladığı sonucuna ulaşılmaktadır. Yani, sosyal kaygı düzeyindeki her bir birimlik artış, ergenler arasında ortalama olarak riskli davranışların 0.16 birim artmasına neden olmaktadır. Bu durumda, sosyal kaygı arttıkça, riskli davranışlar da artmaktadır.

Sosyal Kaygının Riskli Davranışlarla İlişkisinde Sosyal Medya Bağımlılığının Aracı Rolü

Tablo 6

Ergenlerin Sosyal Kaygı Düzeyleri ve Sergiledikleri Riskli Davranışların İlişkisinde Sosyal Medya Bağımlılığının Aracı Rolüne Yönelik Değerler

		Standartlaştırılmamış Katsayı	Standart Hata	t	p
	Sabit	2.37	0.21	11.09	0.01
SK → SMB → RD	SK	0.15	0.03	4.69	0.01
	SMB	0.25	0.12	2.07	0.03

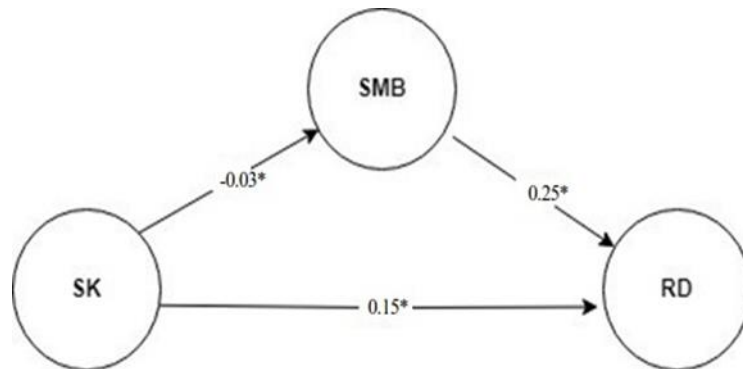
R= 0.19; R² =0.04; F= 18.32; sd1= 2; sd2=661; p=0.01≤0.05

(Bağımlı Değişken: Riskli Davranışlar Ölçeği), (Bağımsız Değişkenler: Sosyal Kaygı Ölçeği, Sosyal Medya Bağımlılığı)

Tablo 6 incelendiğinde, ergenlerin sosyal medya bağımlılığının, sergiledikleri riskli davranışlar ile sosyal kaygı düzeyleri arasında aracı bir rol oynadığı saptanmıştır ve bu ilişkinin genel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($F(2,661)=18.32$; $p<0.05$). Ergenlerin sosyal kaygı ($\beta= 0.15$) ve sosyal medya bağımlılığı katsayısı ($\beta= 0.25$) toplamları sergilenen riskli davranışların %4'ünü açıklamaktadır. Başka bir ifadeyle, kontrol değişkenleri sabit tutulduğunda sosyal kaygıdaki her bir birimlik artış, riskli davranışlar üzerinde 0.15 birim artışa neden olacaktır. Aynı şekilde, sosyal medya bağımlılığı değişkenindeki bir birimlik artış, riskli davranışlar değişkeni üzerinde 0.25 birim bir artış ile sonuçlanacaktır.

Çalışmada, sosyal medya bağımlılığının ergenlerin sergiledikleri riskli davranışlar üzerinde aracılık rolünün etki değeri istatistiksel olarak anlamlı olmakla birlikte, bu değer 0.006 olarak saptanmıştır. Sosyal kaygının riskli davranışlar üzerindeki etki değeri de istatistiksel olarak anlamlı ve 0.15 olarak saptanmıştır. Bootstrap etki değeri alt ve üst limitleri, sosyal medya aracı değişkeni için (-0.016;-0.001) ve sosyal kaygı değişkeni için (0.09;0.21) olarak bulunmuştur. Sonuç olarak, bu çalışmada sosyal medya bağımlılığı değişkeninin kısmi aracılık etkisinin olduğu görülmektedir.

Buna göre araştırmadaki değişkenlerin ilişkisi Şekil 1'de özetlenmiştir. Şekilde yer alan katsayılar, ilişki katsayılarını belirtmektedir.

Şekil 1 Ergenlerin Sosyal Kaygı Düzeyleri ile Sergiledikleri Riskli Davranışlardaki Sosyal Medya Bağımlılığının Aracı Rolü Diyagramı

*p<0.05

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Şanlıurfa'nın Eyyübiye ilçesinde bulunan ortaöğretim kurumlarında eğitim gören 664 öğrenci ile gerçekleştirilen bu çalışmada, ergenlerin sosyal medya kullanımı, sosyal kaygı ve riskli davranışları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmaya yönelik sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Araştırmada, ergenlerin daha önceleri kendilerine zarar verme davranışlarına (intihar girişimleri) ilişkin puanları kontrol edilerek, sosyal kaygı düzeyleri ile sosyal medya bağımlılığı düzeyleri arasında düşük düzeyde negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu sonucunu destekleyen çeşitli çalışmalar alan yazında mevcuttur. Bu çalışmalardan birinde ergenlerin sosyal kaygı düzeyleri ile sosyal medya kullanım süreleri arasındaki ilişki incelenmiş ve sosyal kaygı düzeyi yüksek ergenlerin sosyal medya kullanım sürelerinin düşük olduğu belirlenmiştir (Bacow vd., 2009). Crone ve Dahl (2012) tarafından yürütülen başka bir araştırmada ergenlerin sosyal kaygı, sosyal medya bağımlılık, yalnızlık ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiş ve ergenlerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri ile sosyal kaygı düzeylerinin negatif yönlü bir ilişki içerisinde olduğu sonucuna varılmıştır. Ergenlerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri ile ilişkili değişkenler üzerine yapılan bir çalışmada ise sosyal kaygının sosyal medya bağımlılığı üzerindeki etkisinin negatif yönde ve düşük düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır (Kıran vd., 2020). Alan yazında yürüttüğümüz araştırmadan farklı sonuçların elde edildiği çalışmalar da bulunmaktadır. Bu çalışmalardan ilki Donovan'ın (2005) sosyal kaygının yanı sıra endişe, umutsuzluk, hatalı düşünceler gibi duygusal ve bilişsel süreçlerin de ergenlerin gündelik hayatlarını olumsuz etkilediği ve bu süreçlerin problemlili sosyal medya kullanımı ile pozitif yönde ilişkili olduğunu tespit ettiği çalışmadır. Dikeç ve diğer araştırmacıların (2020) yer aldığı bir çalışmada ise ergenlerin sosyal kaygı düzeyleri yüksek olduğunda sosyal medya bağımlılıklarının da yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak yapılan araştırmalar, ergenlerin sosyal kaygı düzeyleri ile sosyal medya bağımlılıkları düzeyleri arasındaki ilişkilerin varlığına ve anlamlılığına işaret etmektedir. Bu sonuç, alan yazındaki araştırmalarla da uyumlu sonuçlar ortaya koymuştur. Ancak, pek çok çalışmada gözlemlenen pozitif ilişkinin yanı sıra, araştırmanın yapıldığı bölgenin kültürel özellikleri ve yaşam tarzından kaynaklı olarak anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı sonuçlar da alan yazında mevcuttur. Bu bağlamda yapılan araştırmada alan yazındaki pek çok çalışmanın tersine negatif yönde sonuçlar çıkması araştırmanın yapıldığı Eyyübiye ilçesinin sosyoekonomik ve kültürel özellikleriyle açıklanabilmektedir. Eyyübiye ilçesindeki ailelerin ekonomik özellikleri ve bu yöredeki bireylerin kültürel olarak sosyal medya kullanımına ilişkin tutumları araştırma sonuçlarına etki etmiş olabilmektedir.

Araştırmada, ergenlerin sergiledikleri riskli davranış düzeyleri ile sosyal kaygı düzeyleri arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucunu destekleyen çalışmalardan ilki Beck ve diğer araştırmacılar (1985) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada sosyal kaygı yaşayan bireylerin duygu durumlarının kişilerin olumsuz düşüncelerini ve hayata bakış açılarını etkilediği ve bu bireylerin kendileri tarafından da uygunsuz olarak kabul edilen davranış örüntüleri sergilemelerine etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında yapılan bir çalışmada ergenlerin sosyal ortamlara bakış açılarının bu ortamlarda sergiledikleri davranışları etkilediği sonucuna ulaşılmıştır, bunun yanında aynı çalışmada ergenlerin sosyal ortamlara ve diğer insanlara bakış açılarının olumsuz

olması ergenlerin bu ortamlarda küfür, olumsuz davranış ve kavga etme oranlarını arttırdığını göstermiştir (Lim vd., 2015). Bir diğer çalışma ise Furby ve Beyth-Marom'un (1992) ergenlerdeki sınırlandırılan sağlıklı ilişki ve iletişim örüntülerinin, ergenlerin sosyal anlamda daha fazla izole bir hayat sürdürmelerine ve toplum tarafından riskli olarak kabul edilen davranışlar sergilemelerine neden olduğunu tespit ettiği çalışmadır. Perry (2000) tarafından yapılan bir çalışmada da ergenlerin sosyal kaygı yaşamalarının ve bunun sonucunda ortaya çıkan yalnızlık, huzursuzluk, endişe gibi olumsuz duyguların, ergenleri sağlıklı olmayan davranış örüntülerine ittiği tespit edilmiştir. Yapılan başka bir çalışmada, ergenlerin riskli davranışlar sergileme eğilimleri ile kendilerine zarar verme davranışları arasında bir ilişkinin varlığı ve bu ilişkinin pozitif yönlü olduğu tespit edilmiştir (Turner ve Radomsky, 2020). Dolayısıyla araştırmanın bu sonucu ve örnek verilen araştırmalar doğrultusunda ergenlerin sosyal kaygı düzeylerinin sergiledikleri riskli davranışlarla anlamlı bir ilişkili içerisinde olduğu söylenebilir.

Araştırmada, sosyal kaygı, sosyal medya bağımlılığı ve ergenlerin sergilemiş oldukları riskli davranışların birbirleriyle anlamlı bir ilişki içinde olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca ek olarak ergenlerin sosyal medya bağımlılığının sosyal kaygı düzeyleri ve sergiledikleri riskli davranışlar arasındaki ilişkide aracı bir rolü olduğuna ulaşılmıştır. Alan yazında bu sonucu destekleyen çalışmalardan biri Echeburua ve Corral (2010) tarafından yapılan ergenlerin sosyal medya bağımlılığı ve sergilenen riskli davranışlar ile ergenlerin sağlıklı sosyal ilişkiler kuramaması, iletişim becerilerindeki yetersizlikler gibi sosyal kaygı ile ilişkili değişkenler arasında bağlantıyı tespit ettiği çalışmadır. Bu çalışmada sosyal medya bağımlılığının ergenlerde riskli davranışlar ile ilişkili olmasının yanında çevreleriyle sağlıklı ilişkiler kurmalarında olumsuz rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan başka bir araştırmada, ergenlerde problemleri sosyal medya ve internet kullanımları incelenmiştir. Bu çalışmada sosyal medya ve internet gibi teknolojilerin ergen gruplarda ortalamanın üzerinde kullanıldığı ve bu durumun ergenlerin heyecan arama ve risk alma davranışlarıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Ektiricioğlu vd., 2020). Miers (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise sanal zorbalık, amacına uygun olmayan internet kullanımı ve riskli internet davranışları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, ergenlerin sosyal medya kullanımı ile riskli internet davranışları arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Bu çalışmaların doğrultusunda sosyal medya bağımlılığının ergenlerde sosyal kaygı ve riskli davranışlar ile anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu ve aracı bir rol oynadığı söylenebilir. Elde edilen bu sonuç Eyyübiye ilçesindeki ergenlerin sosyal kaygı düzeyleri ile riskli davranışlarının anlamlı ve pozitif yönde ilişkili olduğunu ve bu ilişkide sosyal medya bağımlılığının aracı rolü olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuç Eyyübiye ilçesi özelinde düşünüldüğünde elde edilen bulgularda görüldüğü üzere sosyal kaygının riskli davranışları anlamlı düzeyde pozitif etkilemesinin yanında sosyal medya aracı değişkenin araştırmaya dahil edilmesiyle sosyal kaygının riskli davranışlarla ilişkisinde azalış meydana gelmektedir. Bu durum Eyyübiye ilçesinin sosyoekonomik gelişmişlik düzeyi ve yörenin kültürel özellikleri bağlamında incelendiğinde beklenen bir sonuçtur.

Son olarak gelecek araştırmacılara ve uygulayıcılara bazı önerilerde bulunulabilir. Öncelikle, ergenlerin riskli davranışlarının sosyal kaygı ile ilişkili olduğu bulgusuna yönelik olarak, deneysel çalışmalarla ergenlerin riskli davranışlara etki eden sosyal kaygıları incelenebilir. Sosyal medya bağımlılığı bulunan ergenler üzerinde gerçekleştirilecek deneysel çalışmalarla sosyal kaygının bu davranışlara etkisi de incelenebilir. Bunun yanı sıra araştırmada incelenen sosyal kaygı ile birlikte bireylerdeki çeşitli değişkenler (özyeterlilik, umut, umutsuzluk vb.) arasındaki

ilişkilerin incelenmesi, araştırmanın kapsamının genişletilmesiyle mümkün olabilir. Araştırma aynı zamanda birden fazla bölgede de yürütülebilir. Okul psikolojik danışmanları ise araştırma sonuçlarını referans alarak ergenlerde sosyal medya bağımlılığının azaltılmasında veya önlenmesinde ve sosyal kaygının kontrol edilmesinde yönelik etkinlikler düzenleyebilirler. Son olarak, okul psikolojik danışmanları bilinçli internet ve sosyal medya kullanımı konusunda tarafından okullarda gerçekleştirilecek eğitimler, ergenlerde sosyal medya bağımlılığının riskli davranışları deneyimleme üzerine etkisini azaltmada etkili olabilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için Ordu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan(02/03/2022 – 2022/22) etik izin alınmıştır.

Kaynakça/References

- Andreassen, C. S. (2015). Online social network site addiction: A comprehensive review. *Current Addiction Reports*, 2(2), 175-184.
- Bacow, T. L., Pincus, D. B., Ehrenreich, J. T. ve Brody, L. R. (2009). The metacognitions questionnaire for children: Development and validation in a clinical sample of children and adolescents with anxiety disorders. *Journal of Anxiety Disorders*, 23(6), 727-736. DOI: 10.1016 / j.janxdis.2009.02.013
- Bakken, I. J., Wenzel, H. G., Gøtestam, K. G., Johansson, A. ve Øren, A. (2009). Internet addiction among Norwegian adults: a stratified probability sample study. *Scandinavian Journal of Psychology*, 50(2), 121-127. DOI: 10.1111/j.1467-9450.2008.00685.x
- Beck, A. T., Emery, G. ve Greenberg, R. L. (1985). *Anxiety disorders and phobias: a cognitive perspective*. Basic Books.
- Crone, E. A. ve Dahl, R. E. (2012). Understanding adolescence as a period of social–affective engagement and goal flexibility. *Nature Reviews Neuroscience*, 13(9), 636-650. DOI: 10.1038/nrn3313
- Dikeç, G., Pirinç, B., Kaya, B., Keleş, E., Akın, E., Hızmalı, A. ve Toprak, A. (2020). Gençlik Merkezini kullanan bir grup ergende akıllı telefon bağımlılığı ile sosyal medyadaki sosyal kaygıları arasındaki ilişki ve etkileyen faktörler. *Bağımlılık Dergisi*, 21(2), 99-107.
- Donovan, J. E. (2005). Problem behavior theory. *Encyclopedia of Applied Developmental Science*, 2, 872–877.
- Echeburua, E. ve Corral, P. (2010). Addiction to new technologies and to online social networking in young people: A new challenge. *Adicciones*, 22, 91-95.
- Ektiricioğlu, C., Arslantaş, H. ve Yüksel R. (2020). Ergenlerde çağın hastalığı: Teknoloji bağımlılığı. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 29(1), 51-64.
- Ercan, O. (2005). "Adolesanın Psikososyal Gelişimi", Ed. Müjgan Alikashiçoğlu, Gökmen Ercan ve Oya Ercan (Ed.). *Adolesan Sağlığı. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Sempozyumu Dizisi*, No:43 Deomed Medikal Yayıncılık. İstanbul, S:17-22
- Furby, L. ve Beyth-Marom, R. (1992). Risk taking in adolescence: A decision-making perspective. *Developmental Review*, 12(1), 1-44.
- Gander, M. J. ve Gardiner H.W. (2001). *Çocuk ve ergen gelişimi*. (Ed. Bekir Onur). İmge Yayınevi.
- Gençtanırım-Kuru, D., (2010). *Ergenlerde riskli davranışların yordanması* (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara.
- Griffiths, M. D., Kuss, D. J. ve Demotrovs, Z. (2014). Social networking addiction: An overview of preliminary findings. In behavioral addictions: Criteria, evidence, and treatment. *Criteria, Evidence and Treatment*, 22(7), 119-141.
- Griffiths, M. D., Pontes, H. M. ve Kuss, D. J. (2016). Online addictions: Conceptualizations, debates and controversies. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 3(2), 151-164.
- Kıran, S., Küçükboşancı, H. ve Emre, İ. E. (2020). Sosyal medya kullanımının kişiler üzerindeki etkilerinin incelenmesi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 13(4), 435-441.
- Kittinger, R., Correia, C. J. ve Irons, J. G. (2012). Relationship between Facebook use and problematic internet use among college students. *Cyberpsychology Behavior and Social Networking*, 15(6), 324-327.
- Lee, Y. K., Chang, C. T., Lin, Y. ve Cheng, Z. H. (2014). The Dark side of smartphone usage: psychological traits, compulsive behavior and technostress. *Computers in Human Behavior*, 31, 373-383.
- Lee S., Cho Y., Park J. N., Park S., Eum S., Jung J. (2017). The mediation of social anxiety between self-monitoring and SNS addiction tendency. *Journal of Advanced Research in Dynamical & Control Systems*, 9, 595–603.

- Lim, S. A., You, S. ve Ha, D. (2015). Parental emotional support and adolescent happiness: mediating roles of self-esteem and emotional intelligence. *Applied Research in Quality of Life*, 10, 631-646. DOI: 10.1007/s11482-014-9344-0.
- Lindzey, G., Thompson F. ve Spring, B. J. (1988). *Psychology* (3rd edition). World Publ. Inc.
- Miers, A. C., Sumter, S. R., Clark, D. M., & Leigh, E. (2020). Interpretation bias in online and offline social environments and associations with social anxiety, peer victimization, and avoidance behavior. *Cognitive Therapy and Research*, 44(4), 820–833. DOI: 10.1007/s10608-020-10097-1
- Monacis L., Palo V. D., Griffiths M. D., Sinatra M. (2017a). Exploring individual differences in online addictions: The role of identity and attachment. *International Journal of Mental Health & Addiction*, 15(4), 853–868.
- Nielsen, K. E. J. (2008). *Social Anxiety and close relationships* [Unpublished master's thesis]. University of Calgary, Alberta, Canada.
- Perry, C.L. (2000). *Preadolescent and adolescent influences on health, Promoting health: Intervention Strategies From social and Behavioral Research*. National Academy Press.
- Seifert, K. L. ve Hoffnung R. J. (1991). *Child and development* (2nd edition). NewYork: Houghton Mifflin Comp.
- Sherman, L. E., Payton, A. A., Hernandez, L. M., Greenfield, P. M., & Dapretto, M. (2016). The power of the like in adolescence: Effects of peer influence on neural and behavioral responses to social media. *Psychological science*, 27(7), 1027-1035.
- Strasburger, V. (2007). Super-peer theory. *Encyclopedia of children, adolescents, and the media. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.*
- Turner, K., & Radomsky, A. S. (2020). The fear of losing control in social anxiety: An experimental approach. *Cognitive Therapy and Research*, 44(4), 834–845. DOI: 10.1007/s10608-020-10104-5
- Taş, İ. (2017). Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Kısa Formunun (smbö-kf) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 4(1), 27-40.
- Tsitsika, A.K., Tzavela, E.C., Janikian, M., Ólafsson, K., Iordache, A., Schoenmakers, T.M., Tzavara, C., & Richardson, C. (2014). Online social networking in adolescence: Patterns of use in six European countries and links with psychosocial functioning. *Journal of Adolescent Health*, 55, 141–147.
- Vannucci, A., Simpson, E. G., Gagnon, S., & Ohannessian, C. M. (2020). Social media use and risky behaviors in adolescents: A meta-analysis. *Journal of adolescence*, 79, 258-274.
- Wegmann E., Stodt B., Brand M. (2015). Addictive use of social networking sites can be explained by the interaction of internet use expectancies, internet literacy, and psychopathological symptoms. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(3), 155–162.
- Yen J. Y., Yen C. F., Chen C. S., Wang P. W., Chang Y. H., Ko C. H. (2012). Social anxiety in online and real-life interaction and their associated factors. *Cyberpsychology Behavior & Social Networking*, 15(1), 7–12.

İletişim/Correspondence

Uzman Psikolojik Danışman Berkan DUMAN
Berkanduman44@gmail.com
 Milli Eğitim Bakanlığı

Doç. Dr. Şule BAŞTEMUR
sulebastemur@odu.edu.tr
 Ordu Üniversitesi